

Ett nedslag i livsmedelsinspektörers arbetsmiljö

Hot vid tillsyn under pandemin

Författare
Kristofer Jervinge
2020-11-02
Ange epost

Innehåll

Sammanfattning	3
Bakgrund.....	3
Förbundets ingång i frågorna	4
Försämrad arbetsmiljö med hot och våld.....	4
Tveksamheter kring värdet av att ha med väktare/säkerhetsvakt	6
Den reguljära livsmedelskontrollen har blivit lidande	7
Slutsats och rekommendation.....	8

Sammanfattning

Livsmedelsinspektörer i framför allt storstäderna uppger att arbetsmiljön blivit sämre under coronapandemin. Deras uppgift att utöva tillsyn för att se till att restauranger efterlever de nya smittskyddsåtgärderna möts ibland av ett hotfullt beteende hos restaurangernas gäster, och i en del fall även med våld. Detta är inte acceptabelt. Naturvetarna rekommenderar därför:

- Tydligare information kring livsmedelsinspektörers roll kring trängselkontroller i serveringsmiljöer
- Fler livsmedelsinspektörer behöver anställas där trängselkontrollerna utgör en stor del av arbetstiden
- Livsmedelsinspektörer bör alltid vara två när man genomför trängselkontroller på serveringsställen

Bakgrund

Naturvetarna har på sistone fått signaler via ärenden till ombudsmannajouren att livsmedelsinspektörer upplever arbetsmiljöproblem, till följd av lag (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. För att få bekräftat om dessa ärenden är en del av en större helhet ställde förbundet under två veckor i början av oktober några frågor till de som registrerat sig som livsmedelsinspektörer i Naturvetarnas medlemsregister. Det ska inte ses som en enkät i ordets rätta bemärkelse, då det snarare var några frågor som mejlades ut för att få en uppfattning om ifall signalerna som fångats upp i jouren har bäring på helheten.

I frågeformuläret fanns också en uppmaning att frågorna endast skulle besvaras om man de facto arbetar med tillsynsutövning utifrån lag (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Utifrån detta "krav" för att besvara frågorna får ändå svarsfrekvensen på 36 procent av de som fick mejlet anses som fullt acceptabel. Men man ska inte se detta som en större studie, utan det här är snarare en temperaturmätare som förbundet gjort, då det totalt endast blev 56 respondenter som besvarade samtliga frågor i slutändan.

Svarsfrekvensen, på 36 procent, på denna temperaturmätare bör också ses mot bakgrund av att flertalet inspektörer hört av sig via mejl och påtalat att den problematiska arbetsmiljön nog främst rör livsmedelsinspektörer i tätorter och städer, där det finns många restauranger och uteställen. I förbundets iver att få svar på viktiga frågor i nuläget glömdes detta urvalskriterium vid besvarande av frågorna, stad/tätort eller landsbygd, bort. Därför är det inte osannolikt att de problem som lyfts faktiskt kan vara än värre, och skulle framträda på ett än tydligare sätt, om dessa frågor endast hade ställts till inspektörer jobbandes i stad/tätort med många serveringsställen.

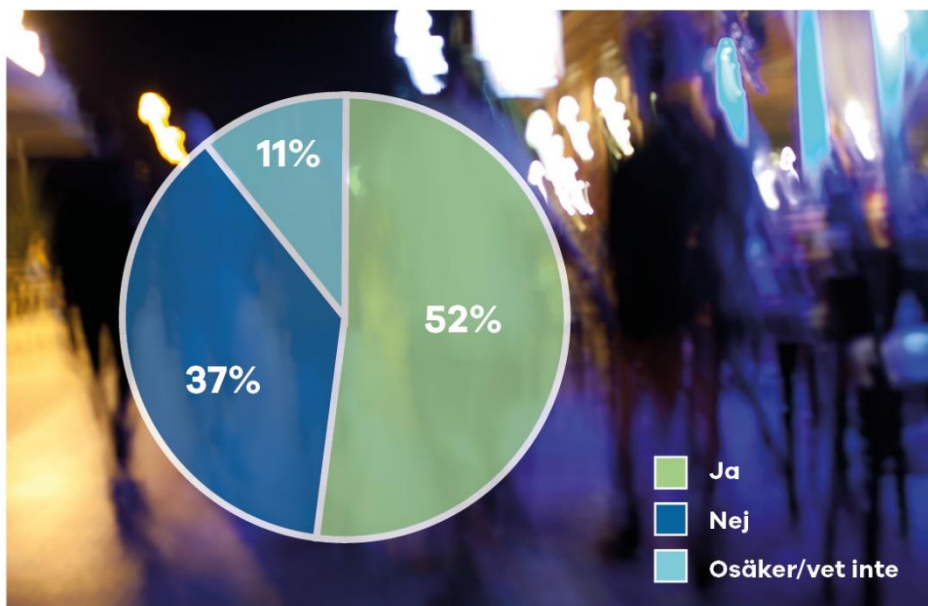
Förbundets ingång i frågorna

Naturvetarna har full förståelse för att man utifrån coronapandemin och de restriktioner som gäller har infört den nya lagen. Även att livsmedelsinspektörer har identifierats som de bäst lämpade att utföra dessa kontroller, från sin vana vid att besöka och göra livsmedelskontroller på serveringsställen, har förbundet förståelse för. Däremot är det problematiskt om denna nya arbetsuppgift leder till arbetsmiljöproblem för de som utför kontrollerna.

Försämrade arbetsmiljö med hot och våld

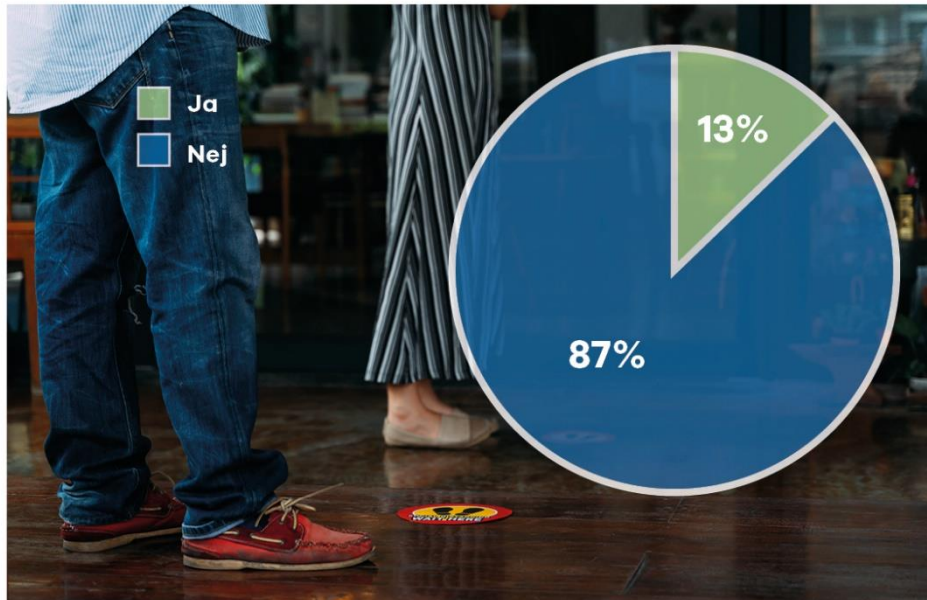
Dessvärre bekräftar förbundets avstämning nu att den nya lagen kring att se över trängsel på restauranger och uteställen, har lett till en försämrade arbetsmiljö för livsmedelsinspektörer.

Har arbetsmiljön försämrats?

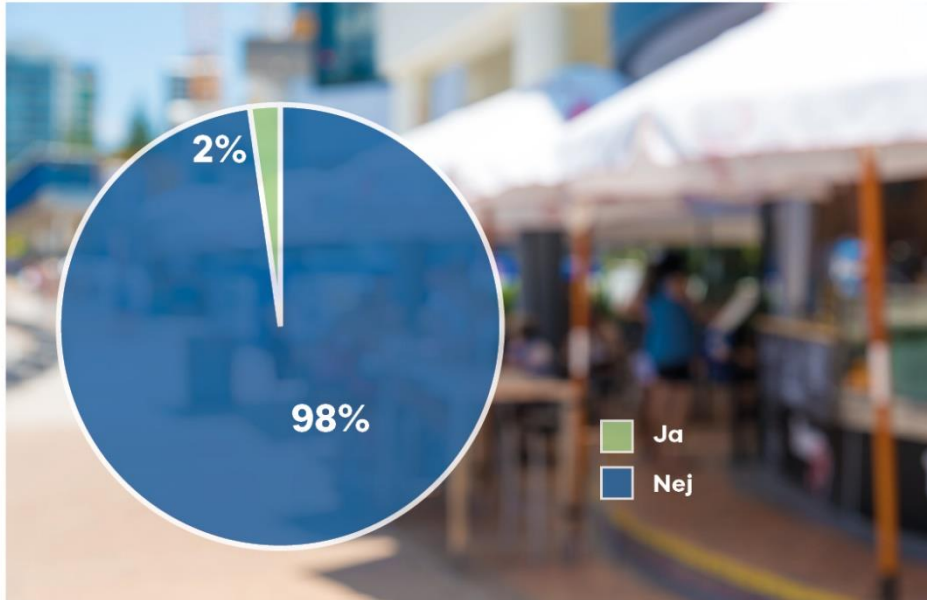
Mer än hälften uppger att de anser att arbetsmiljön har försämrats under coronapandemin, som en direkt följd av kontrollerna av de tillfälliga smittskyddsåtgärderna på serveringsställen. Att det är mer än var tionde inspektör som har utsatts för hot, när de utövar tillsyn enligt den tillfälliga lagen är helt oacceptabelt. Inte mindre än 13 procent har svarat ja på en fråga om de utsatts för hot när de genomfört denna typ av kontroller.

Har du utsatts för hot?

På frågan om någon utsatts för våld i samband med tillsynsutövning kring trängseln på serveringsställen hoppades förbundet verkligen att det skulle vara noll individer som svarade ja. Dessvärre är det inte så, utan det är två procent som uppgett att de även utsatts för våld. Om det är oacceptabelt att bli utsatt för hot är det naturligtvis än värre och helt orimligt att bli utsatt för våld i sin tjänsteutövning.

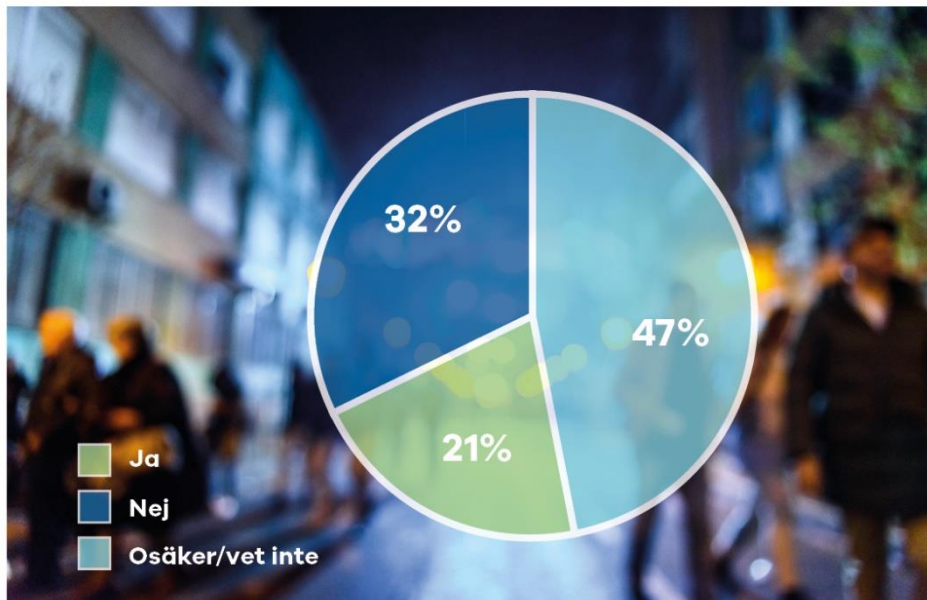
Har du utsatts för våld?

Tveksamheter kring värdet av att ha med väktare/säkerhetsvakt

Av de livsmedelsinspektörer som mejlat till förbundet efter att frågorna skickades ut går att utläsa att en av de lösningar som redan finns på plats på vissa ställen i Sverige är att man har med sig en säkerhetsvakt/väktare vid kontrollerna. Detta ställde också Naturvetarna en fråga om "Är det en bra idé att ha med sig en säkerhetsvakt/väktare när man utövar tillsyn kring de tillfälliga smittskyddsåtgärderna på serveringsställen?" Men då det är en så splittrad bild kring just detta hos inspektörerna, då endast en femtedel svarat att man anser att det är en bra idé med väktare/säkerhetsvakt, är förbundet tveksamma till denna insats.

Bra idé att ha med väktare/säkerhetsvakt?

En annan fråga som Naturvetarna lyft tidigare, kring inspektörers arbetsmiljö, är att alltid vara två inspektörer när kontroller genomförs. Även detta har förbundet fått bekräftat att det förekommer på vissa ställen i Sverige när man överser trängsel på serveringsställen, vilket är positivt. Det man har kunnat se är att risken att utsättas för hot minskar något när man är två inspektörer, varför det är en positiv faktor att inte göra trängselkontrollerna till ett ensamjobb. Här är det säkerligen så att det i vissa kommuner behövs en förstärkning i resurser, för att anställa fler livsmedelsinspektörer.

Den reguljära livsmedelskontrollen har blivit lidande

En fråga som understödjer att det nog kan behövas fler livsmedelsinspektörer i de kommuner där trängselkontrollerna är vanligt förekommande, är en fråga kring om den reguljära livsmedelskontrollen blivit lidande på grund av det nya kontrolluppdraget. På denna fråga har hela 86 procent svarat ja, den reguljära livsmedelskontrollen har blivit lidande. Detta är naturligtvis oroande nu när coronapandemin drar ut på tiden och serveringsställen återigen "skalar" upp så sakteliga. Även om det viktigaste är att försöka motverka smittspridningen av covid-19 är det problematiskt om den reguljära livsmedelskontrollen blir lidande. Ingen är betjänt av att det till exempel blir ett salmonellautbrott någonstans i Sverige.

Blir den reguljära livsmedelskontrollen lidande?

Andra frågor som lyfts av livsmedelsinspektörer som mejlat förbundet är att det i alla fall i ett par kommuner görs trängseltillsyn på övertid. Vad man avser då är att man lagt upp scheman kring tillsynen men där allt efterarbete inte finns inräknat i den tiden, vilket leder till övertid. Förutom detta nämner flera inspektörer också att hela handläggningen av kontrollerna om trängsel på serveringsställen är pressande och stressigt, åtminstone i vissa kommuner. För inspektörer förväntas i dessa kommuner alltid vara klara senast till lunch dagen efter genomförd kontroll. För de där situationen är pressad, nämner inspektörerna också att man inte får lagenlig vila samt att vissa fått avbryta semester för att återvända till jobbet och utöva trängselkontroller.

Slutsats och rekommendation

Den sammantagna bilden av detta nedslag i livsmedelsinspektörernas vardag leder till att förbundet anser att mer resurser behöver läggas på livsmedelsinspektörer, där utövande av lag (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen upptar en stor del av arbetstiden. Livsmedelsinspektörer gör en väldigt viktig samhällsinsats i arbetet med att minimera smittspridningen på serveringsställen. Att de ska uppleva en dålig arbetsmiljö, hotas och i extrema fall utsättas för våld i en sådan situation är inte ok.

Det som har nämnts av många som ett problem med dessa kontroller är att de ofta sker sent på kvällen eller nattetid och att många människor är berusade på serveringsställena. Men att människor är berusade kan aldrig vara en ursäkt för att

hota tjänstemän som gör en viktig samhällsinsats. Naturvetarna tror att en viss del av detta beteende skulle kunna stävjas om det fanns en tydlighet kring att livsmedelsinspektörer är satta att utföra en viktig samhällsfunktion enligt en ny lag så att människor som befinner sig på krogen eller klubben, även om de är berusade, kan ha detta i åtanke. Det handlar om att försöka minska smittspridningen.

Förbundet anser att det borde vara ett krav att någon typ av information kring detta ska finnas uppsatt på serveringsställen runtom i landet så länge coronapandemin fortgår. För att det inte ska bli alltför splittrat, då det är landets kommuner som i nuläget sköter kontrollerna, bör en central myndighet ansvara för detta. Folkhälsomyndigheten har redan tagit fram en föreskrift och allmänna råd om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Denna bör också uppdateras med en instruktion att det även bör sättas upp information, inte bara med råd om hur man minskar risken för smittspridning på serveringsställen, utan även med hur systemet för regel efterföljande ser ut med inspektörernas roll i kedjan.

Att livsmedelsinspektörer, som bara utför en uppgift som har pådyvlats dem i den extrema situation Sverige befinner sig i, ska behöva uppleva hot och våld när de gör sina kontroller, kan därigenom förhoppningsvis undvikas. Om människor generellt sätt skulle få en större kunskap om det jobb som inspektörerna gör och bakgrunden till det har man i alla fall någon typ av grund att utgå ifrån, vilket kan leda till att man faktiskt också har en större förståelse och respekt för inspektörerna när de genomför kontroller.

Sammantaget behöver följande ske framöver när det gäller tillsynsutövning av lag (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen anser Naturvetarna:

- Tydligare information kring livsmedelsinspektörers roll kring trängselkontroller i serveringsmiljöer
- Fler livsmedelsinspektörer behöver anställas där trängselkontrollerna utgör en stor del av arbetstiden
- Livsmedelsinspektörer bör alltid vara två när man genomför trängselkontroller på serveringsställen